

Актуальні проблеми права та публічного управління

УДК: 657.421; JEL classification: H51; H75; I18
DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-1-1>

КАЛІНІЧЕНКО Сергій Миколайович¹, кандидат економічних наук, доцент, заступник генерального директора з міжнародного співробітництва, інновацій та розвитку, ДНП «Центр Тестування» МОЗ України, доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування, <https://orcid.org/0000-0003-3958-4763>

АВРЯТА Андрій Вікторович¹, аспірант, <https://orcid.org/0000-0002-5100-2298>
ХАРЧЕВНИКОВА Лілія Сергіївна¹, доцент кафедри туризму, <https://orcid.org/0000-0002-2571-8612>
ОЛІЙНИК Ігор Андрійович², аспірант, <https://orcid.org/0009-0005-8403-4252>

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я

Калініченко С.М., Аврята А.В., Харчевнікова Л.С., Олійник І.А. *Методологічні основи державного управління охороною здоров'я.*

Державна політика є цілеспрямованою діяльністю інституційних структур на чолі з державою та її інститутами, яка пов'язана насамперед з організацією та управлінням усім життям суспільства в країні, вирішенням суспільних проблем, забезпеченням розвитку, стійкості та готовності долати виклики та загрози за допомогою визначення цілей та завдань, курсу та напрямів розвитку, а також засобів, що використовуються при цьому, їх реалізацією. Включає в себе політичну і управлінську складові, політичний аналіз вироблення та прийняття урядових рішень, оцінку їх результату, управління. Стратегія державної політики в цілому і для окремо взятої галузі, наприклад, охорони здоров'я, формується виходячи з пріоритетів національного соціально-економічного сталого розвитку з урахуванням традиційних політичних практик, що склалися, а також можливим застосуванням ефективних інноваційних перспективних напрямів. Основна мета системи охорони здоров'я – вбереження та відновлення здоров'я людини та реалізується засобами, спрямованими на зниження рівня захворюваності, смертності та інвалідності, що повинно в свою чергу підвищити зростання національного доходу держави та підвищення добробуту громадян країни. Якість здоров'я залежить від соціальних та економічних процесів, що проходять в країні. Тільки держава шляхом використання адміністративних, правових та економічних механізмів може впливати на ситуацію, що склалася, саме тому роль держави є основною для управління системою охорони здоров'я. Кризові явища в економіці мали великий вплив на функціонування сфери охорони здоров'я. Специфіка сучасного етапу розвитку вітчизняної сфери охорони здоров'я полягає в тому, що при дотриманні єдиної стратегії досягнення планових показників розвитку галузі, як і раніше, залишаються невирішеними проблеми кадрового забезпечення, а також якості медичних послуг, що за відсутності державного фінансування робить неефективними реалізовані на державному рівні програми та проекти. Глобальний масштаб змін, що відбуваються в країні, вимагає розгляду охорони здоров'я як сфери послуг з пропозицією узагальнюючих методів її управління при врахуванні ринкових перетворень.

Ключові слова: державна політика, управління, охорона здоров'я, медичні послуги, розвиток, напрями реформування.

Постановка проблеми у загальному вигляді. «Система охорони здоров'я покликана вирішувати великі стратегічні завдання розвитку країни, і перш за все, зміцнювати фізичне і соціальне благополуччя громадян і задовольняти зростаючі потреби населення в медичній допомозі. Охорона здоров'я покликана зробити свій внесок у формування виробничого потенціалу суспільства, забезпечуючи необхідне відтворення трудових ресурсів» [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ідентифікації поняття розвитку державного управління у сфері охорони здоров'я були розкриті в працях таких вчених: Банчук М.В., Білинська М.М., Жилка К.І., Рингач Н.О., Карлаш В.В., Клименко О.В., Корольчук О.Л., Кравченко Ж.Д., Коваленко Т.Ю., Кризина Н.П., Курило Т.М., Лещенко В.В., Ляховченко Л.А., Мартинюк О.І., Надюк З.О., Паращич І.М., Пітко Я.М., Радиш Я.Ф., Рудий В.М., Торбас О.М., Устимчук О.В., Фірсова О.Д., Фуртак І.І., Юристовська Н.Я., Шегедин Я.Ю., Шевчук В.В.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті дослідити особливості системи охорони здоров'я як об'єкта державного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дієва Н.М., Редіна Н.І., Дулік Т.О. у своєму дослідженні зазначають, що «кожна наука має свій понятійний апарат, особливі, специфічні

категорії, що є концентрованим виразом загальних, найбільш суттєвих ознак, якостей, закономірностей і взаємозв'язків діалектичного руху матеріальних та духовних зв'язків тієї сфери дійсності, яку ця наука вивчає» [2].

«Сама категорія «державне управління» застосовується науковцями для позначення двох взаємозв'язаних понять:

1) сектора зайнятості, ініціатив і видів діяльності, що стосуються формування й впровадження управлінської політики за допомогою державних та інших громадських програм і менеджменту відповідних організацій та діяльності;

2) академічної галузі, що займається вивченням, удосконаленням і підготовкою кадрів сфери діяльності» [3].

Специфіка управління в охороні здоров'я обумовлена передусім тим, що це особлива сфера, яка значно відрізняється від інших видів діяльності. Заклади охорони здоров'я мають особливі характеристики, які вимагають модифікації загальних принципів управління або зміни акцентів.

По-перше, результатом діяльності медичної установи є послуга, що визначає характер взаємодії зі споживачами – прямий контакт і залучення його в процес надання послуги. Це передусім знаходить вираз у багатоваріантності способів управління, які використовуються в охороні здоров'я.

По-друге, медичні послуги відносяться до соціальних послуг.

¹Державний біотехнологічний університет; ²Європейський університет

На рівні законодавства сутність охорони здоров'я розкривається як основа законодавства України про охорону здоров'я «система заходів, спрямованих на забезпечення збереження і розвитку фізіологічних та психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості життя» [4].

Опалько В.В. зазначає, що «охорона здоров'я – галузь діяльності держави, метою якої є організація та забезпечення доступного медичного обслуговування населення. Охорона здоров'я – це ключовий елемент національної безпеки держави» [5].

Дослідники розглядають охорону здоров'я як галузь, проте не економіки та держави, а як галузь сфери обслуговування. Так, часто пропонують наступне тлумачення: «Охорона здоров'я – одна з галузей сфери обслуговування. Турбота про збереження здоров'я особистості, збереження здоров'я трудящих, профілактиці хвороб мають велике значення для виробництва, так як під впливом цих факторів зростає активний період людської діяльності і знижуються втрати робочого часу».

Вінслоу К.І. вважає, що «охорона здоров'я не є синонімом медицини, а одним з головних факторів і критеріїв прогресу розвитку суспільства, тому що практично немає жодної галузі діяльності, які б так чи інакше не позначалися б на здоров'ї людей» [6].

Головною метою державної політики у сфері охорони здоров'я є забезпечення доступності медичної допомоги та підвищення кваліфікації ефективності медичних послуг, обсяги, види та якість яких повинні відповідати рівню захворюваності та потребам населення, передовим досягненням медичної науки.

Нова європейська політика щодо здоров'я вимагає критичного перегляду існуючих механізмів управління охороною здоров'я, удосконалення політики охорони здоров'я, розвитку структур громадського здоров'я, пріоритету надання медико-санітарної допомоги, впливу на провідні чинники ризику. Основи політики Здоров'я-2020 включають чотири пріоритетні напрямки стратегічних дій, серед яких слід виділити зміцнення систем охорони здоров'я, які мають бути орієнтованими на людину, потенціалу системи громадського здоров'я, готовності до надзвичайних ситуацій, епіднагляду та реагування, підвищення «міцності» місцевих громад та створення підтримуючого середовища» [7].

Державна політика у сфері охорони здоров'я орієнтована на забезпечення необхідних критеріїв для системи заощадження здоров'я громадян, які допоможуть проводити санітарне навчання персоналу, профілактику хвороб, гарантувати надання медичної підтримки населенню, вести наукові вивчення в галузі охорони здоров'я та підготовку медичних і фармацевтичних співробітників, удосконалювати матеріально-технічну базу системи охорони здоров'я.

Ефективність системи охорони здоров'я громадян значною мірою визначається станом кадрового потенціалу галузі. У сучасних умовах потрібне поліпшення системи планування, прогнозування та моніторингу підготовки медичних співробітників, збільшення рівня їх підготовки з проблем управління та економіки охорони здоров'я. Вирішення завдання підвищення ефективності охорони здоров'я визначає попит на нові методологічні розробки в галузі інноваційних підходів до управління та розвитку галузі охорони здоров'я, раціонального використання ресурсів, формування ринку медичних послуг. Охорона здоров'я має свою специфіку, зумовлену певним видом діяльності та соціальною спрямованістю. Результатом діяльності медичних закладів є надання населенню медичних послуг, споживачем яких, отже, і активним учасником процесу, виступає пацієнт. Складність оцінки та визначення якості результатів роботи медичного персоналу, емоційна напруженість праці, надзвичайна відповідальність, необхідність постійного вдосконалення професійних знань, зміна економічної мотивації лікаря визначають особливості організації управління у сфері охорони здоров'я. Управління – це складна, різноманітна, інтелектуальна та практична діяльність, що включає інформаційно-аналітичну, організаційну роботу, а найголовніше – роботу з людьми у процесі постановки та реалізації цілей.

«Управління як функція організованої системи є процесом впливу суб'єкта на об'єкт управління (особистість фахівця, кадрові процеси і відносини, трудовий колектив та ін.) в інтересах досягнення цілей і завдань організації. Теоретичні основи управлінського процесу включають сформовані науковим співтовариством закономірності організації управлінського процесу, методологічні прийоми, що відповідають логіці досліджуваного процесу, обґрунтування методів та технологій активного впливу суб'єкта на об'єкт управління, напрями вдосконалення аналізованого процесу» [8].

В Україні діє багаторівнева система охорони здоров'я, зокрема виділяють: національний, регіональний та субрегіональний рівні. Кожен нижчий рівень можна вважати об'єктом управління вищого рівня, а цілому уся система є об'єктом державного управління. Характеристика зазначених рівнів представлена на рис. 1.

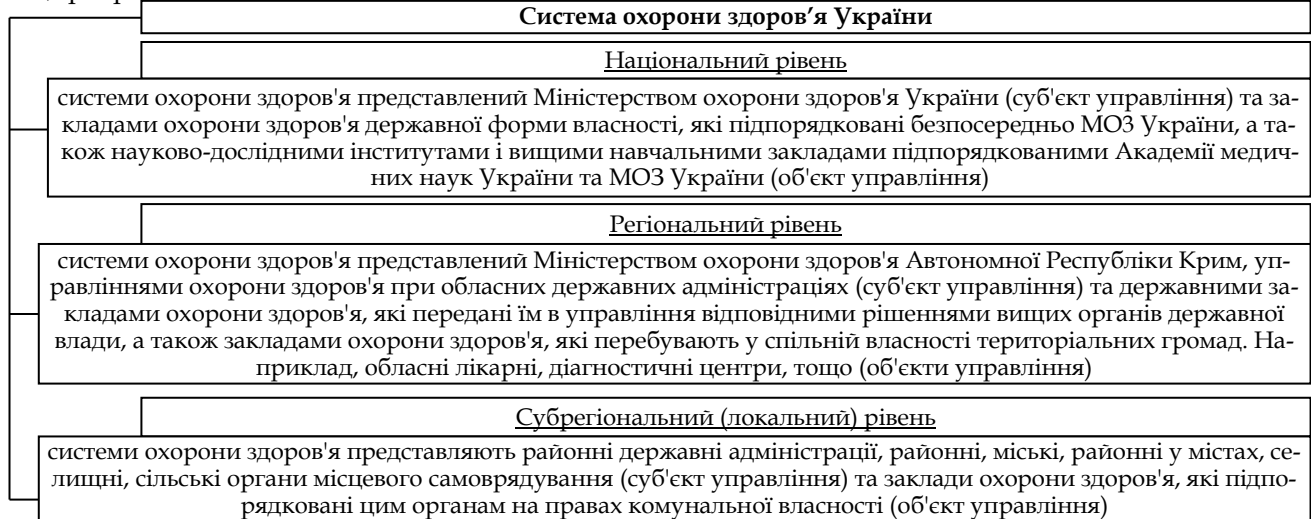
Діяльність з управління охороною здоров'я обов'язково включає цілі та завдання, функції, форми і методи їх здійснення.

Найважливіше значення в системі управління мають його цілі. Визначення цілей – першооснова, якій підпорядковане функціонування системи управління. Тому в галузі охорони здоров'я все ширше застосовується програмно-цільове управління, орієнтоване досягнення конкретних результатів. Будучи складною за своєю структурою, система управління охороною здоров'я має не одну, а багато взаємопов'язаних між собою цілей, які взаємно доповнюють одна одну, але водночас мають різну спрямованість. Проте всі вони

підпорядковані та відображають головну мету управління охороною здоров'я в країні, якою є виробництво та застосування системи заходів, спрямованих на зниження втрат суспільства від захворюваності, інвалідності та смертності населення при наявних ресурсах. Найбільш важливими піддіями є профілактичні, реабілітаційні, лікувально-оздоровчі, діагностичні, демографічні, репродуктивні, правові. Для їх досягнення

необхідно вирішити низку певних завдань, основними з яких, на наш погляд, є:

- підвищення ефективності управління системою охорони здоров'я за мінімізації витрат;
- створення державно-громадської системи оцінки якості та контролю за діяльністю закладів охорони здоров'я,
- забезпечення єдиного соціально-правового та інформаційного простору.

Рис. 1. Характеристика рівнів системи охорони здоров'я

Джерело: розроблено на основі [9].

Функції пронизують і організацію, і управління, тому вони визначають основний зміст управлінської діяльності. Уся управлінська діяльність визначається трьома основними функціями, які замикають цілі управління:

- прийняття управлінського рішення, яке полягає в оцінці ситуації, плануванні та прогнозуванні основних показників діяльності системи охорони здоров'я щодо задоволення населення медичною допомогою;

- здійснення цього рішення, яке передбачає організацію діяльності, в тому числі формування системи управління, її функціонування, координація та регулювання діяльності всіх учасників процесу надання медичної допомоги;

- контроль та аналіз обсягу та якості наданих послуг, а також ефективності використання наявних ресурсів, облік та звітність.

Результати контролю та аналізу призводять у результаті до аналітичних висновків та висновків, відповідно до яких приймається управлінське рішення [10].

Створення ефективної моделі управління діяльністю у сфері охорони здоров'я на етапі є необхідним елементом оптимізації державної політики. На стратегічному рівні така модель повинна включати формування перспективних стратегій за окремими профілями медичної діяльності як складових частин стратегії розвитку охорони здоров'я в цілому. На тактичному рівні має бути чітко визначено державні гарантії у сфері охорони здоров'я громадян, які будуть забезпечені за рахунок фінансових (тарифи) та правових (нормативне регулювання) інструментів.

Зворотний зв'язок забезпечуватиметься, з одного боку, за рахунок незалежних інформаційних потоків (статистична інформація), з іншого боку – за рахунок результатів державного контролю та нагляду, моніторингу, інформації, що надається громадськістю. При цьому інформаційні контури мають бути незалежними, тобто стратегічними. Рівень управління системою охорони здоров'я має бути незалежним від тактичного в частині забезпечення необхідними для функціонування відомостями. На підставі даних зворотного зв'язку в міру своєї реалізації стратегічні та тактичні підходи мають зазнавати динамічних змін відповідно до змін у системі охорони здоров'я країни.

Доцільно застосування проектного підходу до управління, з виділенням на окремі заходи дій, спрямованих на створення та підтримку функціонування спеціалізованих інструментів управління у охороні здоров'я. Основне значення мають системність відповідних заходів, їх нормативно-правове, матеріально-технічне, інформаційно-аналітичне, технологічне, а також наукове забезпечення.

Системний підхід до управління в сучасній охороні здоров'я передбачає поєднання та єдність економічних, адміністративних, технологічних методів, спрямованих на досягнення головної мети охорони здоров'я – надання доступної, кваліфікованої та безкоштовної медичної допомоги. Внаслідок застосування сучасних методів управління ми отримаємо оптимальне співвідношення таких показників, як обсяг, якість, собівартість та ефективність медичної допомоги

Ефективне управління також неможливе і без сучасного інформаційного забезпечення, використання інноваційних інформаційних технологій, створення єдиної інформаційної системи. Інформаційне поле має охоплювати всі аспекти системи охорони здоров'я: стан здоров'я населення, медичні технології, обсяг та якість надання допомоги, наявність та використання ресурсів.

Розробка інформаційних систем та системних рішень має виконувати поточні та довгострокові завдання управління системою охорони здоров'я. Передові технології інформатизації необхідні для функціонування системи контролю та управління якістю медичної допомоги, оцінки ефективності програм, встановлення правових, організаційних, економічних, інформаційних зв'язків як усередині структури (системи), так і з іншими організаціями. Планування та оцінка діяльності закладів охорони здоров'я в сучасних умовах вимагає, поряд із загальноприйнятими показниками (ліжкомісце, поліклінічне відвідування), використання якісних показників, що відображають динаміку стану здоров'я населення та задоволеності медичною допомогою.

Ефективність реалізації реформ, що плануються та проводяться в галузі, безпосередньо залежить від рівня підготовки керівного складу медичних та фармацевтичних організацій.

Модернізація охорони здоров'я та раціональне розпорядження ресурсами неможливі без компетентних фахівців, які володіють сучасними технологіями управління та здатні вирішувати організаційні та економічні проблеми галузі.

Сучасному керівнику необхідно володіти питаннями ефективного управління, удосконалення механізмів фінансування медичних організацій, проведення фінансових розрахунків щодо виконання медичних робіт та послуг, ефективного використання фінансових коштів, адміністративних та мотиваційних форм управління.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Кризові явища в економіці мали великий вплив на функціонування сфери охорони здоров'я. Специфіка сучасного етапу розвитку вітчизняної сфери охорони здоров'я полягає в тому, що при дотриманні єдиної стратегії досягнення планових показників розвитку галузі, як і раніше, залишаються невирішеними проблеми кадрового забезпечення, а також якості медичних послуг, що за відсутності державного фінансування робить неефективними реалізовані на державному рівні програми та проекти. Глобальний масштаб змін, що відбуваються в країні, вимагає розгляду охорони здоров'я як сфери послуг з пропозицією узагальнюючих методів її управління при врахуванні ринкових перетворень.

Література.

1. Білинська М.М., Радиша Я.Ф. Державна політика у сфері охорони здоров'я: кол. монографія: Київ: НАДУ, 2013. Частина 1. 396 с.
2. Дєва Н.М., Рєдіна Н.І., Дулік Т.О. Оподаткування в Україні: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 544 с.
3. Ткач А.Г. Теоретичні засади виникнення державного управління як наукової галузі. *Галузь науки "Державне управління": історія, теорія, впровадження*: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю. Київ: НАДУ, 2010. 1. 536 с.
4. Основи законодавства України про охорону здоров'я. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. С. 20.
5. Опалько В.В. Реформування системи охорони здоров'я в Україні. *Вісник Черкаського університету. Науковий журнал*. 2011. № 207.
6. Winslow Ch.-E.A. The Untilled Field of Public Health. *Modern Medicine*. 1920. № 2. P. 183-191.
7. Огнев В.А., Чухно І.А. Громадське здоров'я: змістовно-управлінський аспект. *Україна. Здоров'я нації*. 2018. № 3 (50). С. 58-61.
8. Карлаш В.В. Механізми державного регулювання у сфері охорони здоров'я населення України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. спец. 25.00.02. Нац. універ. цивільного захисту України. Харків, 2020. URL: <https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/spetsializovanivcheni-rady/arefkarlash.pdf>.
9. Погребський Т.Г. Особливості організації національної системи охорони здоров'я України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Геологія. Географія. Екологія*. 2014. № 1098. Випуск 40. С. 101-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhG_2014_1098_40_20.
10. Барзилович А.Д. Реформування системи охорони здоров'я в Україні: стратегічні аспекти. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 134-140.

References.

1. Bilyns'ka, M.M., Radysha, Ya.F. (2013). *Derzavna polihityka u sfepi okhopyny zdopov'ia*. [State policy in the sphere of health protection:]. NADU. Kyiv. Ukraine.
2. Dieieva, N.M., Redina, N.I., Dulik T.O. (2009). *Opodatkuvannia v Ukraini*. [Taxation in Ukraine]. Tsentr uchbovoi literatury. Kyiv. Ukraine.
3. Tkach, A.H. (2010). «Theoretical foundations of the emergence of public administration as a scientific field». *Haluz' nauky "Derzhavne upravlinnia": istoriia, teoriia, vprovadzhenia*. [Teoretychni zasady vynyknennia derzhavnoho upravlinnia iak naukovoi haluzi]. *Proceeding of the Materials of the nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastiu*. NADU. Kyiv. Ukraine.
4. «Fundamentals of Ukrainian legislation on health care». (1993). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 4. pp. 20.
5. Opal'ko, V.V. (2011). «Reforming the health care system in Ukraine». *Visnyk Cherkas'koho universytetu. Naukovyj zhurnal*. № 207.
6. Winslow, Ch.-E.A. (1920). «The Untilled Field of Public Health». *Modern Medicine*. № 2. pp. 183-191.
7. Ohniev, V.A., Chukhno, I.A. (2018). «Public health: content-management aspect». *Ukraina. Zdorov'ia natsii*. № 3 (50). pp. 58-61.
8. Karlash, V.V. (2020). *Mekhanizmy derzhavnoho rehuliuвання u sferi okhopyny zdopov'ia naseleння Ukrainy*. [Mechanisms of state regulation in the sphere of health care of the population of Ukraine]. Abstract of Ph.D. Thesis. 25.00.02. Kharkiv. Ukraine. Available at: <https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/spetsializovanivcheni-rady/arefkarlash.pdf>.
9. Pohrebs'kyj, T.H. (2014). «Peculiarities of the organization of the national health care system of Ukraine». *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. Serii: Heolohiia. Heohrafiia. Ekolohiia*. № 1098. Issue 40. pp. 101-104. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhG_2014_1098_40_20.

10. Barzylovykh, A.D. (2020). «Reforming the health care system in Ukraine: strategic aspects». *Investytsii: praktyka ta dosvid*. № 2. pp. 134-140. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2020/23.pdf.

Abstract.

Kalinichenko S., Avriata A., Kharchevnikova L., Oliinyk I. Methodological foundations of state management of health care.

State policy is a purposeful activity of institutional structures led by the state and its institutions, which is primarily related to the organization and management of the entire life of society in the country, solving social problems, ensuring development, stability, and readiness to overcome challenges and threats with the help of - determining the goals and tasks, the course and directions of development, as well as the means used in this, their implementation. State policy includes political and managerial components, political analysis of development and adoption of government decisions, assessment of their results, and management. The strategy of state policy as a whole and for a single sector, for example, health care, is formed based on national socio-economic sustainable development priorities, considering the developed traditional political practices and the possible application of effective, innovative, promising directions. The main goal of the healthcare system is to preserve and restore human health. It is implemented by means aimed at reducing morbidity, mortality, and disability, which should, in turn, increase the growth of the state's national income and the welfare of the country's citizens. The quality of health depends on the social and economic processes taking place in the country. Only the state, through administrative, legal, and economic mechanisms, can influence the current situation, which is why the state's role is the main one for managing the health care system. Crisis phenomena in the economy had a significant impact on the functioning of the healthcare sector. The specificity of the current stage of the development of the domestic sphere of health care is that, with the observance of a single strategy for achieving the planned indicators of the development of the industry, as before, the problems of staffing and the quality of medical services remain unresolved, which in the absence of state funding renders programs and projects implemented at the state level ineffective. The global scale of changes in the country requires consideration of health care as a service sector with the proposal of generalizing methods of its management, considering market transformations.

Keywords: state policy, management, health care, medical services, development, directions of reform.

Стаття надійшла до редакції 25.12.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Калініченко С.М., Авріата А.В., Харчевнікова Л.С., Олійник І.А. Методологічні основи державного управління охороною здоров'я. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2024. № 1. С. 6-10.

Kalinichenko S., Avriata A., Kharchevnikova L., Oliinyk I. Methodological foundations of state management of health care. *Actual problems of innovative economy and law*. 2024. No. 1, pp. 6-10.

УДК: 364:352.07; JEL classification: L31

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-1-2>

ТАРАСЕНКО Тетяна Миколаївна¹, доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування, <https://orcid.org/0000-0002-2713-6990>

ПЕРСПЕКТИВИ АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Тарасенко Т.М. Перспективи активізації розвитку соціального підприємництва в Україні.

У статті визначено перспективи активізації розвитку соціального підприємництва в Україні в сучасних умовах. На основі систематизації попередніх досліджень підтверджено значущість розвитку соціального підприємництва для економіки України. Узагальнено основні внутрішні та зовнішні причини активізації розвитку соціального підприємництва, що дозволило уточнити найбільш чутливі об'єкти управлінського впливу та конкретизувати механізми публічного управління, які орієнтовані на створення сприятливого середовища для цього виду підприємницької діяльності. До основних засобів такої підтримки віднесено вдосконалення правового регулювання та адміністративних відносин у цій сфері, фінансову підтримку, урізноманітнення форм співробітництва, прямі замовлення спільних проєктів та надання грантів, цільові програми розвитку соціального підприємництва. Розглянуті типи інновацій, які доступні соціальному підприємству в сучасних умовах. Підтверджено перспективність розгляду соціального підприємництва у контексті розвитку громад як стійких та інклюзивних спільнот на основі впровадження інноваційних підходів до вирішення соціальних, екологічних проблем, залучення місцевого населення до участі в процесах створення стійкого соціально-економічного середовища.

Ключові слова: соціальне підприємництво, механізми публічного управління, громада, розвиток, активізація, соціальні та екологічні проблеми, інновації.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У складних соціально-економічних умовах виникає щораз більша потреба у мобілізації всіх наявних ресурсів, а підприємництво стає одним із важливих джерел соціально-економічної стабільності. На державному рівні визнано необхідність розвитку соціального підприємництва як середника у розв'язанні суспільних проблем, зокрема тих, що стосуються виробництва соціально значущих товарів і послуг, працевлаштування соціально вразливих категорій громадян.

У нашій країні немає чіткого розуміння найбільш перспективних напрямів розвитку соціального підприємництва та механізмів його

підтримки. Поняття «соціальне підприємництво» широко вживається у наукових дослідженнях різних галузей знань та на рівні практики публічного управління. Водночас досі відсутнє єдине визначення цього поняття, ведеться дискусія щодо різних підходів як до його тлумачення, так і вивчення. На сьогодні соціальне підприємництво пропонує значну кількість організаційно-правових форм, які охоплюють некомерційні та комерційні структури, що вирішують соціальні завдання. Зважаючи на значні можливості, які пропонує соціальне підприємництво, його актуальність для подальшого розвитку держави та суспільства визнана у сучасному світі.

¹Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»